

581.5(477)(082)

Матеріали I міжнародної наукової конференції

**ПРОБЛЕМИ
ЕКОЛОГІЇ
ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ
ОСВІТИ**

ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНИХ УМОВ НА ВМІСТ ТАНІДІВ ТА СУХИХ РЕЧОВИН В РОСЛИНАХ КРИВОРІЖЖЯ

ЮЩУК Є.Д.

Криворізький державний педагогічний університет

Майже весь рослинний світ у тих чи інших органах містить дубильні речовини (таніди).

Різноманітні ґрунтово-кліматичні умови сприяють значним запасам цінних дубильних речовин, котрі мають важливе народногосподарське значення. Дубильні речовини мають широке застосування у різних галузях промисловості: в текстильній, хімічній, керамічній, шкіряній, медичній та ін.

Танідоносні рослини Криворіжжя (табл.).

Верба біла - *Salix alba* L. На Криворіжжі росте в долинах та по берегах річок Саксагані, Інгульця. Відвар кори використовують для фарбування шовку, шерсті та шкіри в коричневий колір (табл.).

Верба ламка - *Salix fragilis* L. Як декоративна та меліоративна рослина на Криворіжжі використовується у зеленому будівництві - для посадки біла доріг, берегів річок Саксагані, Інгульця, містить таніди (табл.)

Дуб звичайний - *Quercus robur* L. Для виробництва дубильних екстрактів придатні відходи деревообробної промисловості. Нами досліджувались насадження дуба віком 40-45 років Криворізького лісництва.

Щавель кінський - *Rumex confertus* Willd. Росте на узліссях, особливо на понижених місцях з виходом ґрунтових вод, по зрошувальних канавах, на берегах річок Саксагані та Інгульця. Дубильна сировина застосовується для шкіряної та фармацевтичної промисловості.

Перстач сріблястий - *Potentilla argentea* L. На Криворіжжі росте на цілинних ділянках, на схилах та днищах ярів, балок та у місцях виходу гірських порід на денну поверхню Криворізької серії берегів річок Інгульця, Саксагані, ці заповідні місця охороняються на Мопрівському геологічному пам'ятнику природи ("Скелі Мопра").

Гравілат міський - *Geum urbanum* L. Ростає на засмічених місцях, у парках, біля доріг, у штучних лісонасадженнях Криворізького лісництва.

Гадючник шестипелюстковий - *Filipendula hexapetala* Gilib. Ростає на узліссях, степових ділянках, в чагарниках, на заплавах та заболочених ділянках, берегах річок та околиць Карачунівського водосховища.

Скумпія звичайна - *Rhus cotinus* L. Чагарник до 5 м висотою. На Криворіжжі росте на схилах, пагорбах ярів та балок і садово-паркових ландшафтах.

Обліпіха крушинovidна - *Hippophae rhamnoides* L. З високим відсотковим вмістом танінності обліпіху можливо використовувати як плодючідну і танідоносну рослину.

Кермек широколистяний - *Limonium latifolium* (S.m.). Ростає на степових схилах. Запаси дикоростучої флори кермеків на Криворіжжі незначні. Цей вид зникає у зв'язку із зменшенням природних місць зростання. Цей вид має високу танінність і велику кореневу масу, а тому для випробування в культурі нашого регіону заслуговує на увагу.

На основі аналітико-хімічних досліджень дикоростучі дубильні рослини Криворіжжя мають високий вміст танідів, але запаси цих рослин дуже обмежені. Виходячи з екологічних умов, котрі сприяють високій танінності, необхідно впровадити в культуру такі ботанічні види: кермек широколистяний, гадючник шестипелюстковий, перстач сріблястий, гравілат міський.

Таблиця

ПОКАЗНИКИ АНАЛІТИКО - ХІМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТАНІДОВМІСНИХ РОСЛИН, %

№ п/п	Назви рослин	Об'єкт аналізу	T	ЗСЗ
1.	Вербабіла	кора, листки	6,52	12,2
			8,41	18,9
2.	Вербаламка	кора, листки	6,72	21,82
			4,28	27,93
3.	Дуб звичайний	кора, листки, деревина	11,39	18,28
			6,31	23,58
			2,5	6,88
4.	Щавель юнський	корені, листки і квіти стебла	6,02	38,56
			6,00	21,20
			1,87	11,80
5.	Перстач сріблястий	листки	5,69	20,69
6.	Гравілат міський	листки, корені стебла	9,88	30,85
			12,18	28,34
			2,10	16,78
7.	Гадючник шестипелюстковий	надземна частина, корені	8,20	24,58
			7,04	16,70
8.	Скумпія звичайна	листки, кора	8,80	34,00
			7,45	23,76
9.	Обліпіха крушинovidна	кора, листки	4,30	18,90
			11,20	20,14
10.	Кермек широколистяний	корені, листки	12,26	31,62
			2,01	27,28

Примітка: T - таніди, ЗСЗ - загальний сухий залишок.